

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
НАЦИОНАЛЕН ОСИГУРИТЕЛЕН ИНСТИТУТ

Изх. № 1029-40-1208 #1

Дата 19.04.2021г

Elisaveta
Kostadinova
Cherkizova

Elisaveta
Kostadinova
Cherkizova

ДО

Г-Н ГЕОРГИ ГАНЕВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА ПО
БЮДЖЕТ И ФИНАНСИ
КЪМ ЧЕТИРИДЕСЕТ И ПЕТОТО
НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Към Ваш № КФБ-153-02-40 от 28.04.2021 г.

ОТНОСНО: Законопроект за изменение и допълнение на Кодекса за социално осигуряване с рег. № 154-01-53

УВАЖАЕМИ Г-Н ГАНЕВ,

Във връзка с Ваше писмо с № КФБ-153-02-40 от 28.04.2021 г. по повод Законопроект за изменение и допълнение на Кодекса за социално осигуряване, рег. № 154-01-53, внесен от народния представител Мая Манолова и група народни представители, Националният осигурителен институт изразява следното становище, в рамките на своята компетентност:

По § 1 от законопроекта

С § 1 от законопроекта се предлага създаването на нов § 7е в преходните и заключителните разпоредби (ПЗР) на Кодекса за социално осигуряване (КСО), с който се предвижда пенсиите за трудова дейност, отпуснати до 31 декември 2020 г., да бъдат преизчислени, считано от 1 юни 2021 г., като индивидуалният коефициент на лицето се умножи по средномесечния осигурителен доход за страната за 2018 г. от 889,90 лв., след което размерът на пенсията се определя при условията и реда на чл. 70, 75 и 79. Преизчисляването се извършва, ако това е по-благоприятно за лицето.

В мотивите си към законопроекта вносителите посочват, че предложеното преизчисляване има за цел да създаде баланс между пенсиите на хората, които са се пенсионирали преди 2018 г. и след това, което, също според вносителите, е по-справедлив метод за повишаване на пенсиите от увеличението на минималния размер на пенсията за осигурителен стаж и възраст.

Във връзка с гореизложеното следва да бъдат изтъкнати някои обстоятелства, които според нас е необходимо да бъдат отчетени в хода на разглеждането на законопроекта на следващите етапи на законодателния процес:

I. Проблемни области, свързани с практическото приложение на предложените нормативни промени

1. В разпоредбата на § 7е от ПЗР на КСО следва да се прецизира точно кои видове пенсии, свързани с трудовата дейност на лицата, се имат предвид – само личните или и наследствените пенсии. Това се налага, доколкото в предложената нова разпоредба се говори

за преизчисляване на пенсиите за трудова дейност като цяло, но от друга страна се реферира само към разпоредбите за личните пенсии за трудова дейност – чл. 70, чл. 75 и чл. 79 от КСО.

2. В разпоредбата на § 7е от ПЗР на КСО би следвало да се говори не за датата, до която са отпуснати пенсиите, подлежащи на преизчисляване, а за началната дата, от която те са отпуснати. Това е така, доколкото моментът на издаване на разпореждането за отпускане на пенсията не съвпада с началната дата, от която е отпусната пенсията.

3. Предложената дата 1 юни 2021 г., считано от която следва да се извърши преизчисляването, е твърде близка във времето с оглед обстоятелството, че пенсиите са изплащат в месеца, за който се отнасят. Поради това обработката на пенсиите за месец юни вече се осъществява в Националния осигурителен институт и ще приключи до 7 работни дни.

При определяне на датата за преизчисляване трябва да се държи сметка и за следното:

- от 1 юли всяка година, вкл. през 2021 г., се извършва осъвременяването на пенсиите, отпуснати с начална дата до края на предходната календарна година, с процент, определен по чл. 100 от КСО;

- на основание § 7д от ПЗР на КСО, който влиза в сила от 1 септември 2021 г., от тази дата ще започне преизчисляването на трудовите пенсии по искане на пенсионерите с новия начин за определяне на редуцията на индивидуалния им коефициент, във връзка с осигуряването в Универсален пенсионен фонд, въведено с измененията и допълненията в чл. 70, ал. 10, т. 3 и ал. 19 от КСО, също в сила от 1 септември 2021 г.

- след приемане и обнародване на законодателните изменения е необходимо технологично време за изготвяне на задание, разработване и тестване на програмното осигуряване при точно съобразяване на всички особености, тъй като до момента няма разработен софтуер за такова преизчисляване, а той трябва да отразява конкретните нормативни изисквания.

Предвид изложеното, становището на Националния осигурителен институт е, че горепосочените дати не са подходящи за извършване на предложеното преизчисляване, с оглед на което за най-реална дата за осъществяване на такова преизчисляване може да се приеме 1 януари 2022 г., като това отчита и бележката по т. 6 по-долу.

4. В случай че е възприет подходът пенсиите за трудова дейност да бъдат преизчислени със средномесечния осигурителен доход за страната за 2018 г., то целесъобразно би било съвкупността на пенсиите, които подлежат на преизчисляване, да бъде дефинирана като „пенсиите за трудова дейност, отпуснати с начална дата до 31 декември 2018 г. включително“, а не „пенсиите за трудова дейност, отпуснати до 31 декември 2020 г.“. Причината е, че пенсиите, отпуснати с начална дата след 31 декември 2018 г., са отпуснати върху осигурителен доход, по-голям или равен на средномесечния осигурителен доход за страната за 2018 г. (Пенсиите се изчисляват със средномесечния осигурителен доход за 12-месечен период до края на месеца, предхождащ началната дата на пенсията). Следователно за тях преизчисляването няма да е благоприятно.

5. В предложения текст на § 7е от ПЗР на КСО не е отчетено, че при преизчисляване със средномесечния осигурителен доход за страната за 2018 г. на пенсиите за трудова дейност, отпуснати с начална дата до 31 декември 2018 г. включително (ако се приеме предложението по т. 4), получените нови размери на пенсиите няма да са съпоставими с размера на пенсиите, отпуснати през месец януари 2019 г., също въз основа на средномесечния осигурителен доход за страната за 2018 г. Размерите на пенсиите, които се изплащат в момента и са изчислени въз основа на средномесечния осигурителен доход за страната за 2018 г., каквито са пенсиите, отпуснати с начална дата само през месец януари 2019 г. са осъвременени по чл. 100 от КСО през 2020 г., което осъвременяване не е предвидено в разпоредбата на § 7е от ПЗР на КСО. Ето защо, за да има съпоставимост на размерите на преизчислените пенсии с тези на отпуснатите след 31 декември 2018 г. е необходимо след определяне на размера на пенсиите по реда на чл.

70, 75 и 79, този размер да бъде осъвременен по чл. 100 от КСО със съответните проценти за 2020 г., евентуално - и за 2021 г. (при дата на преизчисляване 1 януари 2022 г.)

6. Националният осигурителен институт счита, че с оглед на съществените финансови ефекти от предложените нормативни промени върху бюджета на държавното обществено осигуряване за 2021 г., представени в детайли в т. II, законопроектът следва да бъде съобразен с изискванията на чл. 19 от Закона за публичните финанси. В контекста на темата за бюджета на държавното обществено осигуряване, чл. 19 от Закона за публичните финанси посочва, че разпоредбите на нормативни актове, които предвиждат увеличаване на разходите, намаляване на приходите и/или поемане на ангажименти за разходи/ плащания, след като е приет годишният закон за бюджета на държавното обществено осигуряване, не трябва да се предвижда да влизат в сила по-рано от изменението им или от влизането им в сила за следващата бюджетна година. Поради това намираме за нужно да уточним, че освен промени в КСО и Закона за държавния бюджет на Република България за 2021 г., предлаганият законопроект изисква изменения и в Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за 2021 г.

II. Финансови ефекти от предложените нормативни промени

1. Общият брой на пенсиите за месец април 2021 г. е 2 108 000, като 2 046 700 са пенсиите за трудова дейност. От тях, отпуснати до 31 декември 2018 г. са 1 861 240. Включени в преизчислението със средния осигурителен доход за 2018 г. са пенсиите с изчислен индивидуален коефициент, които са **1 794 680**. Не са включени в разчетите 66 560 пенсии с неопределен индивидуален коефициент.

2. В обхвата на предложението не попадат **246 760 пенсии, в т.ч. 185 460** пенсии за трудова дейност, отпуснати след 2018 г., както и пенсиите, изплащани за сметка на държавния бюджет (61 300).

3. Доколкото вносителите нямат предложения за промени в начина на прилагане на чл. 100 от КСО, разчетите са направени при допускането, че размерите на пенсиите се преизчисляват от 1 юни 2021 г., а преизчисленият размер се сравнява с размера за месец май, за да се определи кой е по-благоприятният за лицето, след което се осъвременяват с 5% от 1 юли 2021 г.

4. При преизчисление с посочения осигурителен доход, **увеличение ще получат около 1 218 000 пенсии, отпуснати до края на 2018 г.**, като размерите на някои от тях ще достигнат новия максимален размер от 1440 лв. и ще бъдат ограничени на него. Средният основен размер на пенсиите, получили увеличение в резултат на преизчислението, ще се увеличи с около 156,00 лв.

5. **От общо 2 108 000 пенсии, изплащани от държавното обществено осигуряване, в резултат на преизчислението увеличение няма да получат 890 000 пенсии.** Пенсиите, които няма да бъдат увеличени в резултат на преизчислението, са:

- пенсиите, които се изплащат за сметка на държавния бюджет (61 300). Те не попадат в обхвата на преизчислението и ще получат увеличение само от осъвременяването с 5% от 1 юли;
- пенсиите, отпуснати след 31 декември 2018 г. (185 460);
- пенсиите, за които преизчисляването ще се окаже неблагоприятно, тъй като размерите им са достигнали стойности по-високи от тези, които биха получили при преизчислението (120 840). Те ще получат увеличение само от осъвременяването с 5% от 1 юли;

- пенсии, които се изплащат в минимален размер и след преизчислението действителният размер на пенсията ще остане под минималния за съответния вид (440 700);
- пенсии, които нямат определен индивидуален коефициент и се изплащат в минимален размер (66 500);
- пенсиите, ограничени на максималния размер от 1440 лв. (15 200).

6. Необходимите допълнителни средства за преизчисляване на пенсиите за трудова дейност със средномесечния осигурителен доход за 2018 г. (889,90 лв.) при посочените по-горе допускания, са около 1 400,0 млн. лв., от които 190,0 млн. лв. за преизчисление на основните размери през месец юни 2021 г., 1 195,0 млн. лв. за периода юли-декември 2021 г. и 15,0 млн. лв. за „вдовишки“ добавки към пенсиите. Средства за преизчисляване на пенсиите с нов среден осигурителен доход не са предвидени в бюджета на държавното обществено осигуряване за 2021 г., както и в прогнозата за периода 2022-2024 г. Необходимите допълнителни средства за преизчисляване на пенсиите за трудова дейност за периода 2022-2024 г. са:

2022 г. – 2 850,0 млн. лв.

2023 г. – 3 000,0 млн. лв.

2024 г. – 3 150,0 млн. лв.

7. Разчетите са подготвени на база актуални към април 2021 г. допускания за инфлацията и нарастването на средния осигурителен доход.

По § 2 от законопроекта

Предложената промяна не засяга пряко бюджета на държавното обществено осигуряване за 2021 г. Следва да се уточни, че броят на пенсионерите, на които през април 2021 г. е изплатена пенсия в размер под 300,01 лв. (заедно с компенсациите и добавките към пенсията), е 581,4 хиляди лица.

Считаме, че за да се реализира мотивираната цел на изменението, следва думите, които се заличават, да са „от 300,01“, а не както е посочено „от 300,01 до“, защото в противен случай би се отнасял само до пенсиите с размер точно 369.

Националният осигурителен институт остава на разположение при необходимост да предостави допълнителна информация.

ЗА УПРАВИТЕЛ:

ВЕСЕЛА КАРАИВАНОВА-НАЧЕВА
(На основание чл. 37, ал. 3 от Кодекса за социално осигуряване)

